

De Witte Molen van Westerland

Op Wieringen hebben twee witte molens gestaan. Het waren poldermolens om de koggen van Wieringen droog te malen. Zo op het eerste gezicht lijken ze erg op elkaar. Beiden waren kleine met hout betimmerde molentjes met een wiekenkruis van ongeveer 10-12 meter en wit geverfd.

De witte molen van de Westerlanderkoog stond vlak bij de Haukes. De molen was een buitenkruier met een rieten kap en een vijzel met een diameter van 1,63 meter doorsnede. Dat is goed te zien aan de waterlopen die in het midden van de molen uitkomen, een onmiskenbaar kenmerk voor een vijzelmolen. Het is niet helemaal duidelijk wanneer dit molentje is gebouwd. In de database van verdwenen molens staat aangegeven dat de molen gebouwd is tussen 1864 en 1894, wat natuurlijk een erg groot tijdvak is. Deze molen waarschijnlijk is gebouwd rond 1855, aangezien op een kaart van F. Allan een molen bij de Haukes staat getekend. Maar het lijkt erop dat die later is ingetekend. In het Regionaal Archief Alkmaar zijn wel stukken van het Heemraadschap Wieringen te vinden uit de periode 1883-1980 en het Dijk- en Polderbestuur van voor 1882. Mogelijk is daarin meer te vinden over het bouwjaar. Het is de moeite waard om daar later nog eens in te duiken.

[De witte molen van de Westerlanderkoog](#)

Wordt besloten de watermolens van het Heemraadschap eerlang publiek voor afbraak te verkoopen. Dit met het oog op de handelingen van vanden, die Wieringen thans in massa schijnt te herbergen en nu ook reeds met het afbreken en wegslepen van onderdeelen van de watermolens is begonnen. Ge klaagd wordt dat hieromtrent het politietoezicht op Wieringen te wenschen overlaat.

[Verslag van de hoofdingelanden in de Wieringer Courant van 31 maart 1933](#)

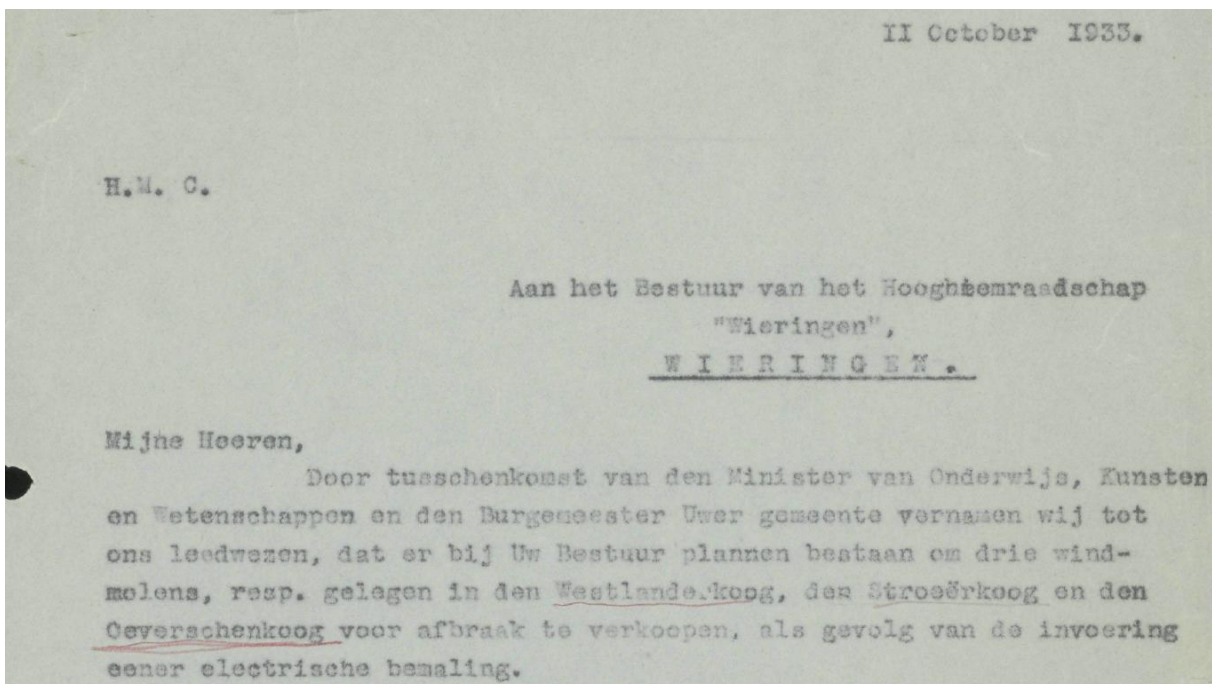
Wel zeker is dat de hoofdingelanden in 1933 besloten hebben dat de molen gesloopt kon worden. In de Wieringer Courant van 31 maart 1933 is een verslag te vinden van de vergadering van de hoofdingelanden van het heemraadschap Wieringen op 29 maart 1933.

Dat de poldermolens toen in slechte staat waren, blijkt goed uit een krantenfoto in De Standaard van 21 oktober 1933. Daarop is goed te zien dat het wiekenkruis al behoorlijk beschadigd is.

[Krantenartikel in De Standaard van 21 oktober 1933 waarbij de Vereniging De Hollandsche Molen voor het behoud van de Wieringer poldermolens pleit](#)

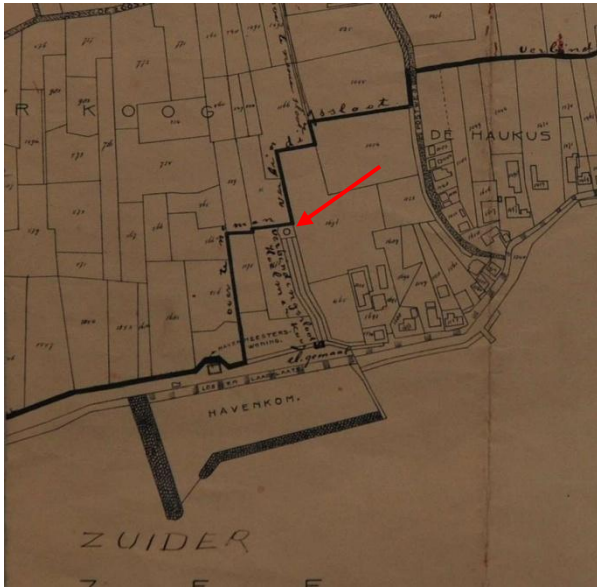
Niet lang daarna zijn de poldermolens van de Oeverschenkoog, Stroeërkoog en de Westerlanderkoog gesloopt. Dit valt af brieven in het archief van de vereniging De Hollandsche Molen De Hollandsche Molen doet een oproep om de molens als reservebemaling te behouden. Het mocht niet baten.

[Brief van De Hollandsche Molen aan het Hoogheemraadschap, waarin gevraagd wordt de poldermolens in te zetten als reservebemaling \(bron:Archief Verdwenen Molens\).](#)

De molen van de Haukes stond vlak bij de haven in het land. Het was een klein molentje met een vlucht van wiektop naar wiektop van 12 meter. Op foto's is goed te zien waar deze gestaan moet hebben, hoewel tegenwoordig er geen sporen meer in het landschap te zien zijn. De exacte locatie van de molen is goed te bepalen aan de hand van een kadastrale kaart uit het archief van de

Historische Vereniging Wieringen. Verschillende bouwwerken staan er nog steeds, waardoor het makkelijk is de oude plaats van de molen te bepalen: 52°53'14.2"N 4°55'51.5"E. Deze positie ligt dus iets oostelijker dan is aangegeven in de database van verdwenen molens. Opvallend is dat de sloten waaraan de molen lag na ruilverkavelingen een iets andere loop hebben gekregen. De bocht in de sloot op oude foto's is recht getrokken. Op de foto zijn ook de oude ganzenschuren te zien die er nog steeds staan.

Kadastrale kaart van Westerland met de exacte locatie van de witte molen (bron: Archief Historische Vereniging Wieringen)

De Witte Molen aan de afwateringsloot nabij de Haukes

Het is bekend dat de in 1863 geboren Gerrit Omis de molenaar was van de molen bij de Haukes. Naast Molenaar was hij ook lichtwachter, die de vuurbakens bij de haven van De Haukes verzorgde. Dat is nog te lezen op zijn grafsteen die op het kerkhof van Westerland staat.

Op de foto is goed te zien dat de vierkante raampjes direct aansluiten onder de betimmering van de romp van de molen. Hiermee onderscheidt dit molentje zich van de Witte Molen van de Oeverschenkoog, dat een driehoekige versiering heeft boven het raam. Over deze molen later meer.

Twee foto's van Gerrit Omis als molenaar van de molen van de Westerlanderkoog